

Rhinolalie, palatolalie

Co je to rhinolalie

- Rhinolalie = huhňavost
- narušená komunikační schopnost, která postihuje zvuk řeči i artikulaci
- vlivem poškození *patrohltanového mechanismu* může dojít ke znatelnému porušení rovnováhy mezi ústní a nosní rezonancí

Patrohltanový uzávěr

- oddělení nosní a ústní dutiny, na kterém se podílí svalstvo měkkého patra a hltanu
- nutné pro řeč, barvu hlasu, hlas mluvní i zpěvní,
- měkké patro tvoří společně se svaly horní části hltanu závěrový mechanismus
- Síla uzávěru se mění podle výslovnosti jednotlivých hlásek,

Funkce patrohltanového uzávěru

- sání, polykání, kloktání, zvracení
- proces dýchání
- foukání, hvízdání, řeč a zpěv
- **patrohltanová nedostačivost**
 - stav, kdy měkké patro a svalovina hltanu v činnostech polykání, foukání, řeči, závěr netvoří

Dělení rhinolalie

huhňavost otevřená

- patologicky zvýšená nosovost, nestačí-li patrohltanový závěr zabránit úniku vzduchu do rezonančních dutin

huhňavost zavřená (jako při rýmě)

- patologicky snížená nosovost – omezení nebo zmenšením prostoru rezonančních dutin, je přítomen temný rýmový zvuk řeči

smíšená

- Spolupůsobení nedostatečného patrohltanového uzávěru a přítomnosti organické překážky současně nebo může jít o střídavou nazalitu

Etiologie

Otevřená huhňavost

- **příčiny organické**

- **vrozené** – narušení vývoje měkkého patra, rozštěpy měkkého a tvrdého patra, submukózní rozštěp patra, vrozeně zkrácené měkké patro
- **získané** – organická onemocnění nebo úrazy, centrální obrny, obrny měkkého patra (velární paréza) po cévních mozkových příhodách, stavy po operaci a nádorových onemocněních,

Etiologie

Zavřená huhňavost

- **příčiny organické**

- **vrozené** – úzké nosní průduchy, deformace obličeje, vybočená nosní přepážka
- **získané** – zduření nosní sliznice při akutní nebo chronické rýmě, nádory, cysty, polypy, deformace nosních přepážek po úraze, **zbytnělá nosní mandle**

Nosní mandle (adenoidní vegetace)

- za normálních okolností nehraje krční ani nosní mandle žádnou roli v oblasti hlasu a řeči
- **zbytnělá nosní mandle je nejčastější příčinou zavřené huhňavosti u dětí**
- Příznaky zbytnělé nosní mandle:
 - opakované rýmy z infekce, které se dostávají do sluchové trubice a do středouší, kde mohou vyvolat záněty, opakované záněty mohou způsobit následnou nedoslýchavost
 - dýchání ústy způsobuje potíže při příjmu potravy i spánek
 - nosní mandle 3leté děti – 20%

Palatolalie

- Narušená komunikační schopnost, která vzniká následkem orofaciálního rozštěpu
- Palatolalie vzniká, nejsou-li rozštěpy operovány, nebo nepodařilo-li se operací sekundárního patra vytvořit dostatečný patrohltnový uzávěr a vznikla tak nedomykavost
- Je to vada vývojová,

Orofaciální rozštěpy

- **porušení vývoje střední části obličeje**
- rozštěp dutiny ústní, tváří, obličeje
- vznikají ve 4. – 9. týdnu nitroděložního vývoje

Etiologie

Multifaktoriální příčiny

- **endogenní – vnitřní příčiny**
- **exogenní – vnější příčiny**
 - teratogenní vlivy (tj. působení škodlivin v nejútlejším období intrauterinního vývoje, v prvním trimestru těhotenství, od 4. do 8. týdne)
 - infekce (toxoplazmóza, rubeola, cytomegalovirus, herpes), poruchy ve výživě plodu

Symptomatologie

- porucha nosní rezonance, artikulace a srozumitelnosti řeči.
- Poruchy mimiky, poruchy sluchu, poruchy hlasu
- Může se projevit
 - pooperační trauma (jizvy)
- **vztah matka-dítě**
 - raná negativní interakce
 - obtíže s kojením (nevytvoří podtlak pro sání)

poruchy neverbální komunikace

- **ret**
 - zjizvení horního rtu, změněná pohyblivost,
 - komunikační partner zřakově nesleduje obličej jedince s rozštěpem
- **nos**
 - nosní deformity – obdobná situace jako u rtu
 - souhyby mimického svalstva

Klasifikace rozštěpů

Jednostranné nebo oboustranné

- 1. skupina – rozštěp primárního patra – ret, alveolární výběžek
- 2. skupina – rozštěp primárního a sekundárního patra – ret, alveolární výběžek, tvrdé patro, měkké patro, čípek
- 3. skupina – rozštěp sekundárního patra – měkké a tvrdé patro, čípek
- 4. vzácné, atypické rozštěpy